

چکیده

مسئله احتکار متاع و کالاهای ضروری و قیمت‌گذاری آن از مهم‌ترین مشکلات عصر ما گردیده و حکومت‌های دنیا به آن و به آثار و تبعات آن مبتلا هستند، بگونه‌ای که بسا بخاطر آن تا پای تزلزل و سقوط کشیده می‌شوند. و حتی جنبه سیاسی آن اکنون بر جنبه اقتصادی آن غلبه دارد، بجاست که در مبحث حکومت اسلامی این مسئله را نیز مورد پژوهش و بررسی قرار دهیم، گرچه محل بحث آن احکام تجارت کتابهای فقهی است.

روشن است که احتکار مسئله نوپدیدی نیست که در جوامع گذشته ناشناخته باشد، بلکه یکی از مشکلات بسیار بزرگ اجتماعی است که در زمانهای گذشته بویژه به هنگام جنگهای گسترده رخ می‌نموده است، این مشکل زاییده حرص و طمع غریزی بشر است که نوع انسانها به آن مبتلا هستند. البته حکمت در آمیخته شدن انسان با غریزه زیاده طلبی اینست که انسانها در کسب علوم و تحصیل فضایل و کمالات نفسانی و اعمال صالح و اعتلاء مادی و معنوی خویش درنگ نکنند و درجا نزنند، لیکن گاهی غرایز اصیل که در ذات خود مقدس هستند بخاطر سوء اختیار انسان از مسیر و اهداف اصلی خود منحرف شده و انسان را به سقوط در پرتگاههای مادیات می‌کشانند. و مشکل احتکار یکی از عوارض انحراف از این مسیر طبیعی است تاریخ احتکار متاع و کالا، به نخستین دوره حیات اجتماعی انسان برمی‌گردد، به زمانی که انسانها در مبادلات و معامله‌های تجاری، همواره بدنبال سود بیشتر بودند، و به هر اندازه که دامنه مبادله‌های تجاری گسترش می‌یافت و فنون و شیوه‌های آن تکامل پیدا می‌کرد احتکار و انحصارهای تجاری گسترده‌تر و پیچیده‌تر می‌شد و همه مایحتاج انسان از خوراک و صنعت و تولید را در بر می‌گرفت، و هر روز پلیدی و ضرر و زیان آن فراگیرتر می‌گشت.

کلید واژه: احتکار - محتکر - فقه امامیه - حقوق ایران